

Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Becerilere Uygunluk Düzeyinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örnekleme)

Nezahat hamiden KARACA
nhamiden@gmail.com
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

Gürbüz OCAK
gocak@aku.edu.tr
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

Özet

Araştırma; “Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Becerilere Uygunluk Düzeyinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örnekleme)”ni belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Afyon ilinde görev yapan, Hayat Bilgisi dersini okutmuş/okutan 194 öğretmenden oluşmuştur. Araştırmada bilgi toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan 39 soruluk anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonunda her bir anket sorusundan elde edilen verilerin toplam puanlarının ortalamaları alınarak, bu ortalamalara değişkenlere uygun olarak ilişkisiz örneklem t-test (Independent Samples T Test) ve tek yönlü varyans analizi (one-way anova) uygulanmıştır. Çalışmada çeşitli değişkenler (hayat bilgisi ders kitabını inceleme düzeyi, katıldığınız seminerlerin mesleki anlamda kazandırdığının değerlendirilmesi) açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Anketten elde edilen sonuçlar, tablo ve şekiller üzerinde düzenlenerek yorumlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hayat Bilgisi, Beceriler, Ders programı, öğretmen

The Assessment Of Appropriacy Level Of Life Science Textbooks To Skills Accordin To Teachers Views (Sampling Of Afyonkarahisar)

Abstract

This study has been carried out in order to determine “The Assessment Of Appropriacy Level Of Life Science Textbooks To Skills Accordin To Teachers Views ” The modeling of the study consists of 194 teachers, who taught and are still teaching introduction to science in the city of Afyon. In this study, a survey containing 39 questions of the data collected by the researcher has been used. At the end of study, an average of the total score of the data obtained from each question has been determined, to which independent t-test and one-way anova analysis, appropriate to variables, have been applied. In the study, from several variables’ point of view, such as ‘ the level of review of Introduction to Science Textbooks, the assessment of Professional gains from seminars in which you took part’ meaningful differences have been found. The results obtained from the survey have been fixed and interpreted in tables and on charts.

Keywords: Life studies, skills, curriculum, teacher.

1.Giriş

İnsanoğlunun var olduğu tarihten bu yana devamlı değişim ve gelişim süreci yaşanmaktadır ve devam eden değişim ve gelişim sürecinden yaşamın tüm alanları etkilenmektedir. Bu süreç

toplumların yaşam stilinden, düşünce yapısına; ahlaki değerlerinden eğitim sistemlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede etkinliğini hissettirmektedir ve bu süreçte en fazla etkilenen sistemlerden biri, eğitim sistemidir. Günümüzde eğitim, hızlı nüfus artışı, bilgi patlaması eğitimin sosyal ve ekonomik değerinin giderek daha iyi anlaşılması vb. olgularla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu olguların sonucunda, bir yandan hızlı nüfus artışı sonucu öğrenim yapma isteğinde bulunan öğrenci sayısı hızla artarken, diğer taraftan da bireylere kazandırılacak bilgilerin miktarında olağanüstü artışlar meydana gelmektedir (Büyükkaragöz,1996).

Öğretimin en önemli öğelerinden biri de eğitim araçlarıdır. “Eğitim aracı, öğretme etkinlikleri sırasında öğrencinin öğrenmesi ve öğretmenin etkin bir öğretim sağlayabilmesi için bilgilerin kavratılmasında, olayların açıklanmasında, varlıkların tanıtılmasında, üzerinde gözlem ve araştırma yapmada kullanılan her türlü öğretim ve öğrenme yardımcılara denmektedir”(Koşar,2002). Bugün öğretim-öğrenme sürecinde öğretmenler birçok araç-gereç kullanılmaktadırlar. Bu araç gereç arasında en çok kullanılan kitaplar eğitimde kullanılan öğrencilere yardımcı en önemli araç gereçlerdendir ve Türkiye’de de ders kitapları, eğitim için temel kaynak olarak görülmektedir. Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Duman,2001). Ders kitapları sürekliliği, doğruluğu, değişkenliği tartışılabilen bir olgu olan bilginin yanı sıra görsel, algısal, ussal ve zihinsel kazanımların toplamına işaret etmektedir (Kaya,1997). Eğitim ve öğretim etkinliklerinin planlanmasında, uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde ders kitabının önemli bir yeri bulunmaktadır. (Coşkun,1996). Ders kitabı en temel materyallerden birisidir ve kitabın seçimi ve kullanımı oldukça önemlidir. Ders kitapları eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biri olup, en yaygın olarak kullanılan hatta birçok durumda, tek öğretim materyalidir. Tosunoğlu ve diğerleri (2001)’ne göre, okullarımızda okutulacak ders kitaplarının belli kurallara göre hazırlanması ve Milli Eğitim Bakanlığınca uygun olması şartı, eskiden beri uygulanan bir husus olup, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 53. maddesi, eğitim kurumlarımızda okutulacak ders kitaplarının hazırlanması, geliştirilmesi, değiştirilmesi, kitapların oluşturulma süresi, fiyatının belirlenmesi, telif haklarının tespiti hususundaki yetkiyi eskiden olduğu gibi yine Milli Eğitim Bakanlığına vermiştir (Demirel, 2005). Eğitim alanında niteliğin geliştirilmesi, eğitim kurumlarının en önemli problemlerinden biri olmuştur ve İlköğretimin en önemli hedefi; çocuğun yaşadığı ortamda doğal ve toplumsal çevresine uyumunu sağlayarak onu bir üst öğrenimine hazırlamaktır ve bu amaca ulaşmada “Hayat Bilgisi” dersinin önemi büyüktür (Özdemir,1998). Özdemir’in (1998:1) de belirttiği gibi, Hayat Bilgisi dersinde; çocuğun içinde bulunduğu çevreyi incelemesi, toplumla uyum içinde olmasını sağlayıcı bilgi, tutum ve becerileri geliştirmek amacıyla gerekli beceri ve alışkanlıkların kazandırılması ön planda yer alır (Özden,2006). Hayat Bilgisi dersi, çocukların hem kendilerini hem de yaşadıkları toplumu ve dünyayı tanımaları için tasarlanmıştır ve bu ders 1924, 1936, 1948, 1968, 1998 ve 2005 yılı programında da yer almıştır. İlköğretimin ilk üç sınıfında yer alan hayat bilgisi dersi, yapılandırmacı yaklaşımını dikkate alarak öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine rehber öğretmen rolünde etkinlikler aracılığıyla temel yaşam becerilerinin yanı sıra, olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerini amaçlamıştır. İlköğretim Programı’nda ve Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda birinci sınıftan itibaren çocuklara; Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma,

eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, kaynakları etkili kullanma, güvenlik ve korunmayı sağlayabilme, özyönetim, bilimin temel kavramlarını tanıma, temalarla ilgili temel kavramları tanıma becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Beceri öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yasama aktarılması tasarlanan yeteneklerdir. Öğrenciler becerileri ve becerilerle ilgili kazanımları, karşılaştıkları nesnelere, olaylar ve materyaller hakkındaki bilgileri işlemekte kullanırlar. Bu beceriler geliştirilmedikçe çocukların temalarla ilgili sonuçlara ulaşmaları beklenemez. Bu becerilerin nasıl bir gidiş izleyeceği önceden bilinirse, öğrencilerin bu becerileri kazanmalarına yardımcı olunabilir. Beceri kazanma bazen kendiliğinden bazen de aktif bir süreç sonucu gerçekleşmektedir. Programda her bir beceri, ilgili olduğu tema içinde ve diğer temalarla sınıf düzeyinde ilişkilendirilmiştir (Narin, 2007). Lipman (1980)'a göre, birçok İngiliz okulu düşünmenin önemini kabul etmektedir ve bu okullardan bazılarında düşünce becerileri ile ilgili ayrı bir ders olarak düşünce programına başlamışlardır. Beyer (1987, 1997); Fisher, (2003); Grotzer and Perkins (2000)'e göre, gelişen çocukta üstbilişsel uyanışta genel düşünce becerilerinin artırmada çok önemli olarak bilinir (Burke, Williams and Skinner 2007). Hazırlanan yeni programla öğrencilerin bilgileri zihinlerinde yapılandırılmaları ve bu yolla eski bildiklerinden yola çıkarak yeni bilgiler üretmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmak için öğrencilerin çeşitli zihinsel ve temel becerilere sahip olması gerekmektedir. İşte bu noktada yapılandırmacı anlayışta temel beceriler ve bu temel becerilerin öğrencilere kazandırılması yöntemleri önem kazanmaktadır (Özatalay,2007). Yapılandırmacı yaklaşım da diğer programlarda ve 2005 yılı programında vazgeçilmez bir unsur olan ders kitapları, eğitimde sürekli kullanılan, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeleri sağlayan, öğretmenlerin ve öğrencilerin en sık başvurduğu araçlardır. Özellikle yapılandırmacı programla, ders kitapları görselleştirmeye ve somutlaştırmaya daha çok yer vererek, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmeleri hem kolaylaştırılıp hem de eğlenerek öğrenmelerinin kalıcılığının sağlanması hedeflenmiştir. Eğitimde önemli yeri olan ders kitaplarının, öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen eğitim programlarını dikkate alarak uygun bir şekilde hazırlanması en önemli koşullardan biridir. Turgul (2005),” 2005 ilköğretim 1.; 2. ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına ilişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında, ilköğretim kurumlarına uygulanan 2005 ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına ilişkin olarak öğretmen görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırma sonucu edinilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır: 2005 ilköğretim Hayat Bilgisi Dersi Programının, 1998 programından daha iyi olduğu kabul edilmiştir. Temalar, öğrenme alanları ve bağlı olduğu beceri ve kazanımlarla örtüşmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uğur,2006). Bu bağlamda 2005 Hayat bilgisi programında yer alan becerilerin kazandırılmasında ders kitaplarının etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Hayat bilgisi ders kitaplarının becerilere uygunluk düzeyinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu genel amaçtan yola çıkarak elde edilen sonuçlar bazı değişkenler (cinsiyet, mesleki kıdem, okutulan sınıf, öğretmenlerin ders kitaplarını inceleme

düzeyleri, program tanıtım seminerlerine katılım süreleri ve bu seminerlerden yararlanma düzeyleri) açısından incelemektir.

1.2. Alt Problemler

1. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında mesleki yılları açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında okuttukları sınıflar açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında Hayat Bilgisi Ders Kitabını inceleme düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında program tanıtım seminerlerine katılma düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

6. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında seminer süreleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kazanım düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. Sınırlılıklar

Çalışma 2005 Hayat Bilgisi Programında yer alan genel ve özel becerilerle sınırlıdır. Çalışma Hayat Bilgisi ders kitaplarıyla sınırlıdır. Afyonkarahisar ilinde örnekleme katılan 1, 2, 3. sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır.

2.Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Hayat Bilgisi ders kitaplarının ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Hayat Bilgisi program becerilerine uygunluk düzeyinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilebilmesi için genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. (Karasar, 1991:77)

2.2. Evren ve Örneklem

Afyonkarahisar ili genelinde görev yapan ilköğretim hayat bilgisi dersini okutan/okutmuş sınıf öğretmenleri araştırmamızın genel evrenini oluşturmaktadır. Bizim çalışmamızda da yaklaşık 2000 öğretmenin bulunduğu çalışma evrenimizden 194 öğretmen rastgele örnekleme alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı, önce konuyla ilgili literatür taraması yapmıştır. Öğretmenlere “2005 Hayat Bilgi Programında yer alan beceriler ile bu becerilerin ders kitaplarında yeterli düzeyde var mı?” diyerek açık uçlu soru sorulmuştur. Yine bu konuyla ilgili olarak öğretmenlerden kompozisyon yazmaları istenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ve literatür taraması sonucunda 2005 Hayat Bilgi Programında yer alan beceriler ile bu becerilerin ders kitaplarında bulunması gereken özellikler belirlenerek iki türlü veri toplama yolu tercih edilmiştir. Bunlardan birincisi analiz formu, ikincisi anket olmak üzere hazırlanmıştır. Oluşturulan listede ders kitaplarında bulunması gereken 60 tane beceri yer almaktadır. Veri toplama araçları analiz formu araştırmacı ve 10 kişilik ders öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Doldurulan analiz formunda yer alan beceriler tekrar gözden geçirilerek aynı anlama gelen ifadeleri, benzer becerileri ve konu ile ilişkisi olmayan beceriler listeden çıkartılarak 39 beceri ile liste yapılmıştır. Anketin birinci bölümünde anketin uygulanacağı ilköğretim 1,2,3. sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerine yer verilmiş ve ilgili boşlukları doldurmaları istenmiştir. Anketin diğer bölümünde en çok tercih edilen, becerilere yönelik 39 madde bulunmaktadır. Her sorunun karşısına **Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Büyük Ölçüde Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum** olmak üzere 5 tane cevap seçeneği sunulmuştur. Bu özelliklerle öğretmenlere göre en uygun olan cevabı işaretlemeleri istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri, yorumları ve görüşlerini betimlemek için frekans(f), yüzde(%) hesaplamaları uygulanmıştır. Her bir anketten elde edilen verilerin toplam puanlarının ortalamaları alınarak, bu ortalamalara değişkenlere uygun olarak ilişkisiz örneklem t-testi ve ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Anketten elde edilen sonuçlar, tablo ve şekiller üzerinde düzenlenerek yorumlanmıştır.

3. Bulgular

İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Ders Programında yer alan becerilerine uygunluk düzeyinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmek amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda örnekleme alınan öğretmenlerin % 55,2’si bay, %44,8’i bayan olduğu; meslek yıllarının dağılımının %10,8’i 1-5 yıl, %12,9’u 6-10 yıl, %18,6’sı 11-15 , % 57,7 16 yıl ve üstü olduğu; 2006-2007 eğitim- öğretim yılı içinde okuttukları sınıfı dağılımının %26,3’ü 1. sınıfı, %23,7 ile 2 ve 3. sınıfı, %19,6’sı 4. sınıfı, % 6,7’si 5. sınıf olduğu; öğretmenlerin hayat bilgisi

ders kitaplarını yeterince inceleme düzeyleri dağılımının %87,6'sının evet ,%12,4'ünün hayır cevabı verdiği; öğretmenlerin yeni programların tanıtımları ile ilgili seminere katılma dağılımının %90,2'si evet, %9,2'si hayır cevabını verdiği; öğretmenlerin katıldıkları seminer süreleri dağılımının %22,7'si 1-5 ve 6-10 saat ,%17,5'u 11-15 saat,%37,1'i 16 ve üstü saat olduğu; öğretmenlerin katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kendilerine kazandırdıklarının değerlendirme dağılımının %6,2'si 1,%5,2'si 2'yi işaretleyerek zayıf olduklarını, %11,5'i 3,%10,8'i 4'ü işaretleyerek orta olduklarını, %20,1'i 5, %15,5'i 6'yı işaretleyerek iyi olduklarını, %16,0'ı 7, %8,2'si 8'i işaretleyerek oldukça iyi olduklarını , %3,6'sı 9, %2,6'sı 10'u işaretleyerek mükemmel olduklarını belirterek kendilerini değerlendirmişlerdir.

Bulgular bölümünde Hayat Bilgisi Ders kitabında ve programında yer alan becerilerle ilgili önermeler genel ve özel beceriler olarak iki bölümde incelenmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin “Ders Kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel becerileri kazandırma derecesi” anketine verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

sn	sorular						X	
		1	2	3	4	5		
1	Öğrencilerin “eleştirel düşünme” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	3	4	76	78	30	3,64
		%	1,5	3,6	39,2	40,2	15,5	
2	Öğrencilerin “yaratıcı düşünme” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	9	72	79	32	3,67
		%	1,0	4,6	37,6	40,7	16,5	
3	Öğrencilerin “araştırma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	13	56	79	46	3,81
		%	-	6,7	28,9	40,7	23,7	
4	Öğrencilerin “iletişim becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	13	66	79	36	3,71
		%	-	6,7	34,0	40,7	18,6	
5	Öğrencilerin “problem çözme” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	19	74	68	33	3,59
		%	-	9,8	38,1	35,1	17,0	
6	Öğrencilerin “Türkçe yi doğru, etkili ve güzel kullanma” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	4	18	67	76	29	3,55
		%	2,1	9,3	34,5	39,2	100,0	
7	Öğrencilerin “karar verme” (hangi konularda karar vereceğini belirleyen, uygun kararı verme,kararı uygulama) becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	9	75	79	30	3,65
		%	0,5	4,6	38,7	40,7	15,5	
8	Öğrencilerin “bilgi teknolojilerini kullanma” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	17	70	72	35	3,64
		%	-	8,8	36,1	37,1	18,0	
9	Öğrencilerin “girişimcilik becerisini” (Yeni fikirlere, bilgi ve becerilere açık olma,kendini olası eleştirilere ve başarısızlıklara açık olma) kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	15	56	83	39	3,74
		%	0,5	7,7	28,9	42,8	20,1	

Genel becerilerde öğretmenlere sorulan önermeleri incelediğimizde, öğretmenlerin yanıtlarına göre 3,5 ve üstü ortalama ile programda yer alan genel becerilere büyük ölçüde katıldıklarını

belirtmişlerdir. Örneğin, 2 numaralı “Öğrencilerin “Yaratıcı Düşünme” becerisini kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine %40,7’si 3,67 ortalama ile, 9 numaralı “Öğrencilerin “Girişimcilik Becerisini” (Yeni fikirlere, bilgi ve becerilere açık olma, kendini olası eleştirilere ve başarısızlıklara açık olma) kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine %42,8’i 3,74 ortalama ile büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenler ders kitaplarının genel becerileri kazandırmada yararlı olduğu görüşünü savunmaktadırlar

Tablo 2. Öğretmenlerin “Ders Kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan özel becerileri kazandırma düzeyi” anketine verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

SN	Sorular							X
			1	2	3	4	5	
10	Öğrencilerin “materyal kullanma becerisi” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	11	76	76	30	3,63
		%	0,5	5,7	39,2	39,2	15,5	
11	Öğrencilerin “tasarruflu olma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	16	71	81	25	3,58
		%	0,5	8,2	36,6	41,8	12,9	
12	Öğrencilerin “proje üretmek için uygun alanlar ve problemler seçme becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	16	74	70	33	3,60
		%	0,5	8,2	38,1	36,1	17,0	
13	Öğrencilerin “güvenlik kurallarını ve sağlıklı olma becerisi” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	13	70	75	35	3,67
		%	0,5	6,7	36,1	38,7	18,0	
14	Öğrencilerin “trafikte güvenliğini sağlama becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	3	9	65	89	28	3,67
		%	1,0	4,6	33,5	45,9	14,4	
15	Öğrencilerin “hayır diyebilme becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.(Suçluluk duymaksızın “hayır” diyebilme, “hayır” deme ve niçin hayır dediğini açıklama, reddedip nedenini açıkladıktan sonra bunun yerine başka bir seçenek sunma)	F	1	11	59	89	34	3,74
		%	0,5	5,7	30,4	45,9	17,5	
16	Öğrencilerin “etik davranma becerisini”(ahlaki kuralları bilme, toplumsal kurallara uyma.) kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	12	74	72	34	3,63
		%	1,0	6,2	38,1	37,1	17,5	
17	Öğrencilerin “eğlenme becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	12	44	91	47	3,89
		%	-	6,2	22,7	46,9	24,2	
18	Öğrencilerin “kendini tanıma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	-	9	49	89	47	3,89
		%	-	4,6	25,3	45,9	24,2	
19	Öğrencilerin “kişisel gelişimini izleme becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	11	69	73	40	3,72
		%	0,5	5,7	35,6	37,6	20,6	
20	Öğrencilerin “sorumluluk alma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	3	15	56	78	42	3,72
		%	1,5	7,7	28,9	40,2	21,6	

21	Öğrencilerin “zaman ve mekanı doğru algılama becerisini” kazanmalarına yardımcı olma düzeyi	F	1	14	71	78	30	3,62
		%	0,5	7,2	36,6	40,2	15,5	
22	Öğrencilerin “lider olabilme becerisini” kazanmalarına yardımcı olma düzeyi	F	1	11	61	86	35	3,73
		%	0,5	5,7	31,4	44,3	18,0	
23	Öğrencilerin “farklılıklara saygı duyma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	3	10	64	78	39	3,72
		%	1,5	5,2	33,0	40,2	20,1	
24	Öğrencilerin “paylaşım becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	7	53	89	43	3,84
		%	1,0	3,6	27,3	45,9	22,2	
25	Öğrencilerin “katılım, işbirliği ve takım çalışması yapma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	7	59	87	40	3,81
		%	0,5	3,6	30,4	44,8	20,6	
26	Öğrencilerin “değişime açık olabilme (Çevresindeki her varlığın sürekli bir değişim içinde olduğunu ve bunun doğal olduğunu fark etme) becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	3	60	87	43	3,86
		%	0,5	1,5	30,9	44,8	22,2	
27	Öğrencilerin “neden-sonuç ilişkisini kurabilme becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	11	66	78	38	3,72
		%	1,0	5,7	34,0	40,2	19,6	
28	Öğrencilerin “karşılıklı bağımlılık becerisini” (Yaşayan her varlığın, canlı ya da cansız diğer bütün varlıklarla ve çevre ile etkileşim içerisinde olduğunu kavrama) kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	9	60	85	38	3,76
		%	1,0	4,6	30,9	43,8	19,6	
29	Öğrencilerin “süreklilik becerisini” (Yaşamın ve çevredeki işleyen güçlerin asla sona ermediğini fark etme. Deprem, sel olmasına rağmen hayatın devam etmesi.) kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	8	64	84	36	3,74
		%	1,0	4,1	33,0	43,3	18,6	
30	Öğrencilerin “temalarla ilgili temel kavramları doğru ve yerinde kullanma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	12	63	89	29	3,68
		%	0,5	6,2	32,5	45,9	14,9	
31	Öğrencilerin “temalarla ilgili kavramlarla ilgili sunulan bilgiyi yorumlama becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	12	66	86	29	3,67
		%	0,5	6,2	34,0	44,3	14,9	
32	Öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenme becerisini” (Öğrenme sürecini anlama ve nasıl öğrenmeyi tercih ettiğine yönelik bir model oluşturma, olumlu bir öğrenme ortamı yaratma) kazanmalarına yardımcı olur.	F	3	9	80	68	34	3,62
		%	1,5	4,6	41,2	35,1	17,1	
33	Okulda karşılaştığı sorunlara yönelik şiddete başvurmadan demokratik yollarla çözüm bulmalarına yardımcı olur.	F	2	20	63	73	36	3,63
		%	1,0	10,3	32,5	37,6	18,6	
34	Kendisinin ve başkalarının hata yapabileceğini, bunun normal olduğunu kabul etmelerine yardımcı	F	1	14	62	79	38	3,71
		%	0,5	7,2	32,0	40,7	19,6	

	olur.							
35	Hak ve özgürlüklerin paylaşılması gerektiğinin farkına varılmasına yardımcı olur.	F	5	4	67	78	40	3,74
		%	2,6	2,1	34,5	40,2	20,6	
36	“Satın alınan ürünleri temiz, düzgün kullanma ve iyi saklama becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	8	57	84	44	3,83
		%	0,5	4,1	29,4	43,3	22,7	
37	“İhtiyaçlarını önceden tespit etme ve önem sırasına göre sıralayarak liste yapma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	9	66	74	44	3,77
		%	0,5	4,6	34,0	38,1	22,7	
38	“Doğal afetlere hazırlıklı olma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	1	6	57	86	44	3,85
		%	0,5	3,1	29,4	44,3	22,3	
39	“Trafik işaretlerini ve levhalarını tanıma becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.	F	2	2	51	92	47	3,92
		%	1,0	1,0	26,3	47,4	24,2	

Özel becerilerde öğretmenlere sorulan önermeleri incelediğimizde, 3,5 ve üstü ortalama ile programda yer alan genel becerilere büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir. Örneğin, 39 numaralı “Trafik İşaretlerini ve Levhalarını Tanıma Becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine öğretmenlerin %47,4’ü büyük ölçüde katıldıklarını ifade etmişler ve verilen cevapların ortalamasına göre 3,92 ortalama ile, 30 numaralı “Öğrencilerin “Temalarla İlgili Temel Kavramları Doğru Ve Yerinde Kullanma Becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine %45,9’u 3,68 ile, 26 numaralı “Öğrencilerin “Değişime Açık Olabilme (Çevresindeki her varlığın sürekli bir değişim içinde olduğunu ve bunun doğal olduğunu fark etme)Becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine %44,8’i 3,86 ortalama ile, 11 numaralı “Öğrencilerin “Tasarruflu Olma Becerisini” kazanmalarına yardımcı olur.” Önermesine %41,8’i 3,58 ortalama ile büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre, öğretmenler ders kitaplarının özel becerileri kazandırmada yararlı olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Tunalı (2009) “Yeni İlköğretim 1.,2. ve 3. Sınıf Hayat Bilgisi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar” adlı tez çalışmasında Yönetici ve öğretmenlerin İçerik, Hayat bilgisi programın öngördüğü ortak becerileri ile ilgili olan “İçerik, Hayat bilgisi programın öngördüğü ortak becerileri (Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, eleştirel ve yaratıcı düşünme vb.) kazandırabilecek özellikte değildir.” Önermesinde “oldukça katılıyorum” , “kısmen katılıyorum” ve “çok az katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Genel ortalamanın ise ($X=3,19$) “kısmen katılıyorum” aralığında olduğu anlaşılmıştır.

Bu sonuçlara dayanarak bazı değişkenleri incelediğimizde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 3. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyi hakkındaki öğretmen görüşlerinin cinsiyete açısından değerlendirilmesi

Genel beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
-----------------	------	---	-----------	-----	---	-----

Bayan	192	87	3,75	0,63	-1,51	0,132
Bay		107	3,60	0,69		
Özel Beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
Bayan	192	87	3,80	0,63	-1,37	0,172
Bay		107	3,67	0,64		

p> .05

Bay ve bayan öğretmenlerin her bir ankete verdikleri cevapların toplam puanlarının ortalaması alınarak uygulanan t test sonuçlarına göre; Tablo-3'te belirtildiği gibi, bayan öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,75, standart sapması 0,63 iken; bay öğretmenlerin ortalaması 3,60, standart sapması 0,69 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise 1,51 olarak bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,80, standart sapması 0,63 iken; bay öğretmenlerin ortalaması 3,67, standart sapması 0,64 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise, 1,37 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak belirttikleri görüşler arasında cinsiyet açısından oluşan fark anlamlı değildir (p>.05).

2.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında mesleki yılları açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyi hakkındaki öğretmen görüşlerinin mesleki yıllara açısından değerlendirilmesi

Genel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	3,21	3	1,073	2,41	0,68
Gruplar içi	84,5	190	0,445		
Toplam	87,7	193			
Özel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	1,84	3	0,615	1,501	0,216
Gruplar içi	77,8	190	0,410		
Toplam	79,6	193			

p> .05

Tablo- 4' te belirtildiği gibi, öğretmenlerin meslek yıllarına göre, genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalama 1,073, gruplar içi ortalama 0,445, f

değeri 2,41 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan tek yönlü varyans test sonucu, öğretmenlerin meslek yıllarına göre özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalaması 0,615, gruplar içi ortalaması 0,410, f değeri 1,501 olarak hesaplanmıştır. Bulunan bu değerlere göre gruplar arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlı değildir ($p>0,05$). Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak belirttikleri görüşler arasında meslek yılları açısından oluşan fark anlamlı değildir.

3.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında okuttukları sınıflar açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 5 Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyi hakkındaki öğretmen görüşlerinin okuttukları sınıflara göre değerlendirilmesi

Genel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	2,16	4	0,541	1,195	0,315
Gruplar içi	85,5	189	0,453		
Toplam	87,7	193			
Özel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	0,956	4	0,239	0,574	0,682
Gruplar içi	78,6	189	0,416		
Toplam	79,6	193			

$p>.05$ (1-1. Sınıf, 2-2. sınıf, 3-3. sınıf, 4-4. sınıf, 5-5. sınıf)

Tablo- 5'te belirtildiği gibi, öğretmenlerin 2006–2007 eğitim- öğretim yılı içinde kaçınıcı sınıfı okuttukları ile ilgili genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalaması 0,541, gruplar içi ortalaması 0,453 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 1,195 olarak, öğretmenlerin 2006–2007 eğitim- öğretim yılı içinde kaçınıcı sınıfı okuttukları hakkında özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalaması 0,239, gruplar içi ortalaması 0,416 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 0,574 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0.05 düzeyinde ($p>0,05$) anlamlı değildir. Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak belirttikleri görüşler arasında 2006–2007 eğitim- öğretim yılı içinde okuttukları sınıf açısından oluşan fark anlamlı değildir.

4.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında Hayat Bilgisi Ders Kitabını inceleme düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 6. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında Hayat Bilgisi Ders Kitabını yeterince inceleme düzeyleri açısından değerlendirilmesi

Genel Beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
Evet	192	170	3,72	0,636	3,118	0,002
Hayır		24	3,27	0,807		
Özel Beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
Evet	192	170	3,78	0,599	3,113	0,002
Hayır		24	3,36	0,811		

p< .05

Öğretmenlerin her bir ankete verdikleri cevapların toplam puanlarının ortalaması alınarak uygulanan t test sonuçlarına göre; genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik evet cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,72, standart sapması 0,636 iken; hayır cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,27, standart sapması 0,807 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t test sonucu ise 3,118 olarak, Öğretmenlerin her bir ankete verdikleri cevapların toplam puanlarının ortalaması alınarak uygulanan t test sonuçlarına göre; özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik evet cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,78, standart sapması 0,599 iken; hayır cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,36, standart sapması 0,811 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t test sonucu ise 3,113 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark. 0.05 düzeyinde (p<0,05) anlamlıdır. Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak belirttikleri görüşler arasında 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Ders Kitabını yeterince incelediklerini düşünenler açısından oluşan fark anlamlıdır. Bu bulgular doğrultusunda “Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında Hayat Bilgisi Ders Kitabını yeterince inceleme düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?” alt problemini incelediğimizde, ankette yer alan maddelere öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamasına uygulanan t test sonucuna göre; öğretmenlerin Hayat Bilgisi Ders Kitabını yeterince incelediklerini düşünenlere göre; ders kitaplarının genel ve özel becerileri kazandırma düzeyi hakkındaki görüşleri birbirini desteklemediği görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitaplarıyla ilgili olarak hayat bilgisi ders kitabını inceleme düzeyleri göre farklı görüşler belirtmişlerdir.

5.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında program tanıtım seminerlerine katılma düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 7. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında program tanıtım seminerlerine katılma düzeyleri açısından değerlendirilmesi

Genel Beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
Evet	192	175	3,69	0,665	1,477	0,154
Hayır		19	3,43	0,727		
Özel Beceriler	s.d.	n	\bar{x}	s.s	t	sig
Evet	192	175	3,74	0,631	0,609	0,549
Hayır		19	3,63	0,749		

$p > .05$

Öğretmenlerin her bir ankete verdikleri cevapların toplam puanlarının ortalaması alınarak uygulanan t test sonuçlarına göre; genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik evet cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,69, standart sapması 0,665 iken; hayır cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,43, standart sapması 0,727 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t test sonucu ise 1,477 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlerin her bir ankete verdikleri cevapların toplam puanlarının ortalaması alınarak uygulanan t test sonuçlarına göre; özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik evet cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,74, standart sapması 0,631 iken; hayır cevabını veren öğretmenlerin ortalaması 3,63, standart sapması 0,749 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t test sonucu ise 0,609 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark. 0.05 düzeyinde ($p > 0,05$) anlamlı değildir. Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak belirttikleri görüşler arasında 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin yeni programların tanıtımları ile ilgili seminerlere katılanlar açısından oluşan fark anlamlı değildir.

6.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında seminer süreleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 8. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında seminer süreleri açısından değerlendirilmesi

Genel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	0,63	3	0,212	0,462	0,709
Gruplar içi	87,1	190	0,458		
Toplam	87,7	193			

Özel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig
Gruplar arası	0,60	3	0,200	0,480	0,696
Gruplar içi	79,0	190	0,416		
Toplam	79,6	193			

p> .05 (1. 1-5 saat, 2. 6-10 saat, 3. 11-15 saat, 4. 16 ve üstü)

Tablo 8’de belirtildiği gibi, 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminer sürelerine göre genel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalaması 0,212, gruplar içi ortalaması 0,458 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 0,462 olarak, 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminer sürelerine göre özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik verdikleri cevapların gruplar arası ortalaması 0,200, gruplar içi ortalaması 0,416 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 0,480 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0.05 düzeyinde (p>0,05) anlamlı değildir. Öğretmenlerin ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeyine yönelik olarak 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminer süreleri hakkında belirttikleri görüşler açısından oluşan fark anlamlı değildir.

7.Alt Problem: Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kazanım düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 9. Ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri arasında katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kazanım düzeyleri açısından değerlendirilmesi

Genel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig	tukey testi
Gruplar arası	21,5	9	2,391	6,643	0,000	1-8(P=,016),1-9(P=,006), 1-10(P=,027),2-8(P=,019), 2-9(P=,007), 2-10(P=,026) 3-6(P=,033),3-7(P=,004) 3-8(P=,000), 3-9(P=,000) 3-10(P=,004), 4-8(P=,008) 4-9(P=,005),4-10(P=,026) 5-8(P=,041), 5-9(P=,021)
Gruplar içi	66,2	184	0,360			
Toplam	87,7	193				
Özel Beceriler	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	sig	tukey testi
Gruplar arası	21,2	9	2,365	7,456	0,000	1-8(P=,007),1-9 (P=,033) 1-10(P=,002), 2-7(P=,043) 2-8(P=,005), 2-9(P=,002), 2-
Gruplar içi	58,3	184	0,317			

Toplam	79,6	193				10(P=,001),3-7(P=,006), 3-8(P=,001), 3-9(P=,001), 3- 10(P=,001), 4-7(P=,018) 4- 8(P=,002),4-9(P=,001), 4- 10(P=,001),5-9(P=,041) 5-10(P=,024)
--------	------	-----	--	--	--	--

p> .05

1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kendilerine ne kazandırdığı değerlendirilmek için kendilerine 1’den 10’a kadar puan vererek oluşan puan grupları; (örneğin 1: bir puan verenler grubu gibi)

Tablo 9’da belirtildiği gibi, 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kendilerine ne kazandırdığı verimlilik düzeylerini değerlendirme konusuna verdikleri cevaplara göre, genel beceri puanlarına yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda; gruplar arası ortalama 2,391, gruplar içi ortalaması 0,360, ortalama puanlarına uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 6,643 olarak hesaplanmıştır. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0.05 düzeyinde ($p<0,05$) anlamlıdır ve 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin katıldıkları seminerlerin mesleki anlamda kendilerine ne kazandırdığı verimlilik düzeylerini değerlendirme konusuna verdikleri cevaplara göre, özel beceri puanlarına yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda; gruplar arası ortalama 2,365, gruplar içi ortalaması 0,317, ortalama puanlarına uygulanan tek yönlü varyans test sonucu f değeri 7,456 olarak hesaplanmıştır. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0.05 düzeyinde ($p<0,05$) anlamlıdır. Bu bulgular doğrultusunda, ankette yer alan maddelere öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamasına uygulanan tek yönlü varyans test sonucuna göre; öğretmenlerin katıldıkları seminerlerinin mesleki anlamdaki kazanım düzeylerine göre ders kitaplarının genel ve özel becerileri kazandırma düzeyi hakkındaki görüşleri birbirini desteklemediği görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders kitaplarıyla ilgili olarak katıldıkları seminerlerin mesleki anlamdaki kazanım düzeyleri değişkenine göre farklı görüşler belirtmişlerdir.

4.Sonuç Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, İlköğretim kurumlarında çalışan 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, mesleki yıl, okuttukları sınıf, programların tanıtımları ile ilgili seminerlere katılım, katıldıkları seminerlerin süresi gibi değişkenler açısından ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma derecesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ortaya çıkan sonuca göre belirtilen değişkenler açısından ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırma da doğrudan bir etkisi yoktur denilebilir ($p>.05$). Araştırmada kullanılan anketin hem genel becerilerle ilgili bölümüne hem de özel becerilerle ilgili bölümüne öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamaları genel olarak 3,55’ten yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlara göre öğretmenler ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program’ında yer alan genel ve özel becerileri kazandırdığını belirtmişlerdir. Bu anlamda Hayat bilgisi ders kitaplarının programdaki becerileri kazandırma açısından yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun olduğu söylenebilir.

Benzer araştırma çalışmalarının sonuçları incelendiğinde bu çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Uğur(2006)'un "2005 İlköğretim 1.,2. ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri" adlı yüksek lisans tezinde, programın beceri ve kazanım bölümü araştırmasında öğretmenler 2005 ilköğretim programını desteklediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, beceri ve kazanımların, öğrencilerin topluma uyum sürecini kolaylaştırıcı, gerçek hayattaki ihtiyaçları ile örtüşük ve gelişim özelliklerine göre olan beceri ve kazanımlar Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına katkı sağlayan, kendi aralarında tutarlı ve bir sonrakine destek olacak şekilde sıralandığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Yıldırım'ın (2006) "Yeni İlköğretim Programına Göre Hazırlanmış Hayat Bilgisi Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde Hayat Bilgisi Dersi'nde kazandırılması beklenen becerileri öğretmen görüşleri açısından inceleyerek; araştırma yapma becerisi, iletişim becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma becerisi, karar verme becerisini kazandırdığı, özyönetim becerisi ve bilimin temel kavramlarını tanıma becerisini kısmen kazandırdığı sonucuna ulaşmıştır. Kayalar'ın (2007) "İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıf hayat bilgisi ders programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde yeni hayat bilgisi programının problem çözme ve yaratıcı düşünme, özyönetim, girişimcilik ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirici nitelikte olduğunu ve kendine güvenen yeni nesiller yetiştirmenin temel şartı girişimci, öz yönetim denetimini iyi yapabilen bireyler oluşturmak olduğu yorumunda bulunmuştur. Tuncer (2009)'da öğretmenlerin, 3. sınıf hayat bilgisi öğretim programının kazanımlar ve beceri boyutunun ne derece gerçekleştiğine ilişkin görüşlerinde becerilerin kısmen ve tamamen gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre öğretmenlerin, programın bahsedilen becerileri kazandırma hususunda yeterli olabileceğine inandıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin "Hayat bilgisi Ders Kitabını yeterince inceleme" değişkeni açısından elde edilen sonuçlara göre; genel ve özel becerileri kazandırma derecesi arasında öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre, 1.,2.,3. sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Ders Kitabını yeterince incelemedikleri için öğretmenler kendilerine yöneltilen becerileri bulamamış ya da anlayamamış olabilirler. Öğretmenlerin katıldıkları seminerlerin mesleki anlamdaki verimlilik düzeyleri açısından "ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerilerini kazandırma düzeyleri" arasındaki fark anlamlıdır. ($P < .05$). Öğretmenlerin katıldıkları seminerlere verdikleri puanlara göre oluşturulan problem kıyaslandığında gruplar arası farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre değerlendirme puanı yüksek ve düşük olan öğretmenlerin ders kitaplarının genel ve özel becerileri etkileme düzeyini destekledikleri söylenebilir. Buradan hareketle ortalamalar arasındaki farka göre seminerlerden yeterince yararlananların ders kitaplarına daha olumlu baktıkları söylenebilir.

Çıkan sonuçlar ışığında öğretmenlerin faydalandığı bu seminerlerin düzenlenme sıklığı artırılabilir. Öğretmenlere ilköğretim ders kitapları ve 2005 ilköğretim programında yer alan genel ve özel becerilerin uygulanması hakkında panel, sempozyum, konferans ve seminer gibi etkinlikler düzenlenebilir. Fakat yapılan seminerlerin süreleri ile ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi Program'ında yer alan genel ve özel becerilerini kazandırma derecesi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı göz önünde bulundurulursa, düzenlenen seminerlerin sürelerinden ziyade daha işlevsel, uygulamaya dönük olmasına özen gösterilebilir. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim

Programı'ndaki becerilere ilişkin öğrencilerden elde edilecek verilere dayalı çalışmalar yapılabilir. Programın etkili bir biçimde uygulanabilmesi için öğretmenlerin yanı sıra becerilerin aile ve çevre tarafından hayata geçirilebilmesi, yani becerileri destekleyici bir çevrenin oluşturulabilmesi için, programdaki beceriler hakkında veliler için de seminerler düzenlenebilir.

Kaynakça

- Burke, L.A., Williams, J.M., Skinner, D. (2007). "Teachers' Perceptions of Thinking Skills in The Primary Curriculum". Research in Education. May 2007, issue 77,p:1-13,13p,2 cahrts,1 graph.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1996). *Genel Öğretim Metodları*. İstanbul: Öz Eğitim Basım Yayın.
- Coşkun, İ. Kaya ve Kuglın, J. (1996). *Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Demirel, Ö. ve Kıroğlu, K.(2005). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Duman, T. vd.(2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Matematik 1-8*, Küçükahmet,L. (Editör). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Z. (1997). Ders Kitabı Seçimi. IV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2 Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*. no: 51. Eskişehir.
- Kayalar,D.(2007). "İlköğretim 1., 2. ve 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi". Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Koşar, E.(2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Narin, D. (2007). *İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın Vatandaşlık Bilgi Beceri ve Değerlerini Kazandırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir.
- Özatalay,H. (2007). *İlköğretim I. Kademe Türkçe Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin Ders Kitaplarında Kullanılmasına İlişkin Durum Çalışması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Doktora Tezi. İstanbul.
- Özdemir, M., (1998). *Hayat Bilgisi Öğrenme ve Öğretme Etkinlikleri*. Ankara: Pegem Yayınılık.
- Özden, Y.(2006). *2004 Hayat Bilgisi Pilot Programının, 1998 Hayat Bilgisi Programıyla Karşılaştırılması*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

- Tunalı, F. (2009). *Yeni İlköğretim 1.,2. ve 3. Sınıf Hayat Bilgisi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Tuncer, Ö.(2009). *İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Aydın.
- Uğur, T.(2006). *2005 İlköğretim 1.,2. ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Yıldırım,A.(2006). *Yeni İlköğretim Programına Göre Hazırlanmış Hayat Bilgisi Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.